

ŚWIADOMY
OBYWATEL

MAŁGORZATA
HAŁAJKO

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania wiedzy o społeczeństwie. Zakres podstawowy dla III etapu edukacyjnego, liceum/technikum

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Marta Milewska

Recenzja merytoryczna – dr Kazimierz Waluch

Jan Bielecki

Katarzyna Szczepkowska-Szcześniak

dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat zajęć/lekcji

Z którą grupą społeczną się identyfikuję? I.3

Klasa/czas trwania zajęć/lekcji

I liceum/technikum, 45 min.

Cele

Główny – Uczeń:

- zna definicję grupy społecznej i roli społecznej,
- umie wymienić rodzaje grup społecznych i podać konkretne ich przykłady.

Szczegółowe – Uczeń:

- potrafi wyjaśnić, w jaki sposób grupa wpływa na jednostkę,
- potrafi identyfikować różne role grupowe,
- zna sposoby podejmowania decyzji,
- potrafi scharakteryzować rodzinę i grupę rówieśniczą jako małe grupy społeczne,
- wie, na czym polega szczególna rola rodziny w życiu człowieka,
- dostrzega związki zachodzące pomiędzy wyodrębnionymi grupami społecznymi,
- określa role odgrywane w grupach społecznych.

Treści wykraczające poza podstawę: ekonomiczne, zawodowe.

Metody/Techniki/Formy pracy:

- metody podające – objaśnienie, pogadanka,
- metody aktywizujące – burza mózgów, dyskusja,
- metody programowe – praca z podręcznikiem,
- metody problemowe – metoda przypadku.

Środki dydaktyczne:

- karta pracy: „Rodzaje grup społecznych”,
- tekst źródłowy „Czym jest rola społeczna”,
- tekst źródłowy „Przynależność klasowa a styl życia”,
- film edukacyjny „Grupy społeczne i ich rodzaje”,
- laptop, głośniki.

Opis przebiegu zajęć/lekcji:

Wprowadzenie: (5 min.) Nauczyciel wprowadza uczniów do tematu. Prosi ich o przypomnienie sobie sytuacji, w której wspólnie wykonywali jakieś zadanie (np. przygotowywali akademię), które zakończyło się sukcesem (metoda przypadku). Uczniowie opowiadają o swoich przeżyciach i zapisują je na tablicy. Następnie określają, które z nich uważają za najważniejsze lub najprzyjemniejsze. Każdy uczeń podchodzi do tablicy i stawia kropkę przy najważniejszym dla niego zapisie.

Rozwinięcie: (25 min.) Nauczyciel pyta o korzyści płynące z przynależności do grupy i wspólnej pracy. Uczniowie dyskutują na ten temat i wymieniają np. sukces przedsięwzięcia, przyjemne uczucia. Uczniowie metodą burzy mózgów określają, czym są więzi społeczne. Podaną definicję zapisują w zeszycie.

Więzi społeczne to relacje i zależności wiążące jednostkę z innymi, np. więzy krwi, języka.

Nauczyciel zwraca uwagę uczniom na zależności między zbiorowością a więzami społecznymi. Uczniowie podają przykłady zbiorowości, a następnie zapisują definicję zbiorowości do zeszytu. Nauczyciel przypomina uczniom, że tematem zajęć jest grupa społeczna i prosi uczniów o wypisanie, do jakich grup społecznych należą.

Wypowiedzi uczniów zapisuje na tablicy, przy powtarzających się stawia kreski.

Podczas zapisywania wypowiedzi uczniów tak rozmieszcza je na tablicy, aby później wyodrębnić spośród nich trzy kategorie. Uczniowie wymieniają podobieństwa i różnice występujące między określonymi grupami. Próbują je zdefiniować.

Następnie nauczyciel podaje cechy grupy społecznej, a uczniowie zapisują je do zeszytu. Nauczyciel rozdaje kartę pracy „Rodzaje grup społecznych”, którą uczniowie wklejają do zeszytu, a następnie zapoznają się z nią i podają przykłady poszczególnych grup społecznych. Nauczyciel zwraca uwagę, że każdy z członków odgrywa w grupie rolę społeczną związaną z zajmowaniem określonej pozycji lub z wykonywanym zadaniem. Następnie uczniowie zapoznają się z tekstem źródłowym „Czym jest rola społeczna?”. Po przeczytaniu uczniowie wyjaśniają metodą burzy mózgów, czym różnią się między sobą role społeczne oraz podają przykłady, w jaki sposób rola społeczna oddziałuje na emocje, przekonania i postawy człowieka.

Zapisują w zeszycie definicję roli społecznej i dochodzą do wniosku, że człowiek w życiu odgrywa wiele ról społecznych. Poza tym obowiązki wynikające z pełnienia różnych ról trudno ze sobą pogodzić, stąd konflikt ról. Nauczyciel przedstawia uczniom problem do rozwiązania, uczniowie dyskutują na temat „Jaka jest szczególna rola rodziny w życiu każdego człowieka?”. Nauczyciel zwraca uwagę, że każdy z nas jest członkiem wielu grup społecznych. Uczniowie na wykresie kołowym przedstawiają zależności między różnymi grupami społecznymi.

Podsumowanie: (5 min.) Nauczyciel włącza uczniom film edukacyjny „Grupy społeczne i ich rodzaje”.

Zadanie pracy domowej: Napisz, w której z grup społecznych widzisz siebie i dlaczego.

Komentarz metodyczny

(informacje istotne dla przebiegu zajęć/lekcji; sposoby oceniania; dostosowanie do ucznia z SPE): Nauczyciel powinien odnieść się do koncepcji pedagogiki humanistycznej, w myśl której uczniowie są zdolni do myślenia i samodzielnego zdobywania wiedzy oraz samodzielnej i atrakcyjnej pracy.

Istotne jest, aby dostosować wymagania edukacyjne do specjalnych potrzeb ucznia, np.: dzielić materiał na mniejsze partie, zmniejszyć liczbę zadań do wykonania, zwiększyć liczbę ćwiczeń i powtórzeń materiału, zorganizować pomoc koleżeńską (w każdej grupie jedna osoba z SPE), wydłużyć czas pracy uczniów. Proponuję również zwrócenie uwagi na metody walioryzacji, czyli wrażenia i odczucia osobiste, jakich jednostka doświadcza podczas realizacji zadań.